

Yükseköğretimde Mezun İzleme Sistemi: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Mezunları Üzerine Bir Araştırma*

Alumni tracking system in higher education: a survey on alumni of Marmara University Atatürk Education Faculty

Ayşen Bakioğlu¹, Müge Yüksel², Bülent Akdağ¹, Azize Nilgün Canel²

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, ¹Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, ²Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı, İstanbul

İletişim / Correspondence:

Prof. Dr. Ayşen Bakioğlu
Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim
Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi
ve Denetimi Anabilim Dalı
Göztepe, İstanbul
Tel: 0216 3454705 / 252
e-posta: abakioğlu@marmara.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, yükseköğretimde mezun izleme sistemlerine ilişkin deneyimleri ortaya koyan çalışmalarını inceleyerek ve bu doğrultuda ampirik bir çalışma yaparak, mezun izleme sisteminin bireysel ve kurumsal yararlarını vurgulamaktır. Literatür incelemesi, üniversitelerin neden mezun izleme sistemine sahip olmaları gerektiğini teorik açıdan ortaya koymuştur. Elde edilen bilgilerden yararlanılarak araştırmacılar tarafından bir anket geliştirilmiş, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi mezunlarından, 142 gönüllüye uygulanmış ve istatistiksel analize tabi tutulmuştur. Ankette katılımcılara “mezunların mezun derneği ve kariyer planlama ihtiyaçları”, “okul yıllarına duyulan özlem”, “mezun gönüllülüğü ve mezunların yapabilecekleri”, “hocalarla iletişim ihtiyacı”, “okula bağlılık” ve “mezunların üniversiteden beklentileri” ile ilgili sorular sorulmuştur. Sonuçlar, mezunların bir mezun izleme sistemine, kariyer planlama merkezi ve mezun derneğine ihtiyaç duyduklarını, özellikle web üzerinden kendilerine yaklaşılmasına açık olduklarını ancak mezun oldukları üniversiteye maddi destekte bulunmalarının istenmesini benimsemediklerini işaret etmiştir. Ayrıca elde edilen sonuçlar, önceki mezunların yeni mezunlara iş olanakları sağlamaları ve iş deneyimlerini birbirleriyle paylaşmaları üzerine odaklanmanın daha verimli sonuçlar getireceğini gösterir niteliktedir. Bulgulara ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Mezun, mezun izleme sistemi, üniversiteye katılım ve bağlılık, yükseköğretim yönetimi.

Abstract

The purpose of this study is to stress contributions of alumni tracking system, both to individuals and institutions, through analyzing studies relevant to this experience in higher education and carrying out an empirical research accordingly. Literature review provided the theoretical background to why universities need to have alumni tracking systems. Using the data acquired, researchers developed a questionnaire which was answered by 142 volunteers of all graduates of Marmara University Atatürk Education Faculty. The participants were asked questions under the categories of “alumni needs for an alumni association and career planning”, “longing for school days”, “alumni voluntariness and what they can do”, “need to communicate with professors”, “school commitment”, and “alumni expectations from the university”. The replies were then analyzed statistically. Results indicated that the graduates needed alumni tracking system, a career planning center and an alumni association, and were positive to be approached via web. However, they also stated that they did not approve the idea of being asked for financial contribution to their alma mater. The research point out that former graduates’ providing employment opportunities to the newly graduates as well as sharing job experiences with them could bring up more efficient results.

Key words: Alumni, alumni tracking system, contribution and commitment to university, higher education management.

Yükseköğretim Dergisi 2011;1(2):65-79. © 2011 Deomed

Geliş tarihi / Received: Nisan / April 20, 2011; Kabul tarihi / Accepted: Kasım / November 11, 2011;
Online yayın tarihi / Published online: Aralık / December 30, 2011

*Bu çalışma, araştırmamız esnasında kaybettiğimiz sevgili arkadaşımız Dr. Bülent Akdağ’ın anısına ithaf edilmiştir.

Üniversitelerin temel işlevlerinden birisi kurumsal-akademik bilgiye yönelerek araştırma yapmak, diğeri ise toplumu aydınlatmak ve kamunun gereks-

nimlerine çözümler aramak şeklinde belirtilebilir. Dolayısıyla her üniversitenin bir kurum olarak ve öğretim elemanlarının birer bilim insanı olarak insanlığa ve topluma dönük ödevler

yüklenmesi beklenmektedir. Bu ödevler öğretim, araştırma ve yönetim olarak belirtilmektedir. Ancak öğretim ve yönetim görevi, öğrencilerin mezuniyeti ile sona ermekte; mezunların izlenmesi ve üniversite ile bağlantılarını sürdürmeleri konusu ihmal edilmektedir.

Bu bağlamda üniversitelerin görevlerinden biri “mezunların izlenmesi” olarak ortaya çıkmaktadır. Mezun olan öğrencilerin sosyo-ekonomik niteliklerinin, akademik yeterliliklerinin ve meslekî konularının izlenmesi ve değerlendirilmesi, üniversitenin kendi kurumsal kimliğine ilişkin bir öz değerlendirme sürecini hazırlayabilir. Böylece üniversiteler tüm birimleriyle kamusal, meslekî ve bilimsel yeterliliklerini analiz etme ve geliştirme konusunda önemli verilere ulaşabileceklerdir. Genel olarak “üniversite”nin bilimsel araştırmaya, “bilgi”ye yönelen bir akademik topluluk olduğu kabul edilmekle birlikte Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde üniversitenin bir “meslek edinme kurumu” olarak görülmesi yaygın bir tutumdur. Bu durumda, ülkemiz açısından bakıldığında, toplumun üniversitelerden “işlevsel” beklentilerinin daha fazla olduğu söylenebilir.

Ülkemizde üniversite mezunu öğrencilerin mezuniyet sonrası yaşadıkları “yalnızlık sendromu”nun temel nedenlerinden biri olarak, uzmanlık öğretimi gördükleri bölümleriyle bağlantılarının kesilmesi gösterilebilir. Mezun öğrenci ile mezun olduğu bölüm/fakülte arasında yaşanan kopukluk, iş yaşamındaki sorunların çözümünü akademik kaynaklarda bulmak yerine, geleneksel “usta-çırak” ilişkisi içinde aramak sonucunu doğurmaktadır. Bu bağlamda, bilimsel araştırma verilerinden uzaklaşma, akademik iletişimsizlik, meslekî sorunları el yordamıyla çözüme tutumu, kurumsal aidiyet yoksunluğu, akademik kimliksizleşme, işsizlik, kariyer tikanıklığı, ekonomik ve sosyal yetersizlik, kendini gerçekleştirememe gibi olguların, genel problem alanı durumunda olduğu söylenebilir.

Yüksek Öğretim Kurulu’nun (2007) “Türkiye’nin Yükseköğretim Stratejisi” raporunda belirtildiği gibi, günümüzde işgücü piyasalarında başarı için, eğitime başlangıçta uygun konunun seçilmesi kadar, verilen eğitimin esnekliği de önemli olmaktadır. İşgücünün yalnızca tek bir alanda eğitimi yeterli olmamakta, değişen işgücü piyasasının gereklerine kısa sürede uyum sağlayabilecek kapasitelere sahip, ömür boyu eğitim ön-görülmetedir. Türkiye yükseköğretim sisteminin, bu nitelik ve beklentileri gerçekleştirebildiğini söylemek zordur. Bu da, mezunlarının işgücü piyasalarında başarıyla yer almalarını zorlaştırmaktadır. Bu durumda Türkiye’nin genelde eğitim sistemini, özelde de yükseköğretim sistemini, esnek, açık ve güçlü olarak yeniden yapılandırması gerekmektedir. Mezunların iş hayatlarında takipleri doğrultusunda tespit edilen ihtiyaçların üniversitede verilen eğitime aktarılmasının sağlanması bu yeniden yapılanmayı daha etkili ve verimli kılacaktır.

Dünyadaki çeşitli üniversitelerde farklı boyutlarda sürdürülmekte olan mezunlara yönelik çabaların ülkemize ilişkin bir çıkarımını yaptığımızda, gerekliliği duyumsanan “üniversite mezun izleme sistemi”nin şu alt boyutlarda yapılandırılması beklenebilir:

- Mezunların akademik doyumu, üniversiteye bağlılığı ve katılımı
- Mezunların yeterlilikleri
- Mezun dernekleri
- Mezunlar için okul danışmanlığı
- Mezunların profili

Bu başlıklar aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

Mezunların Akademik Doymu, Üniversiteye Bağlılığı ve Katılımı

Üniversite öğrencilerinin akademik deneyimleri doğrultusunda mezun doyumu, mezun verme ve katılıma etkileri üzerine yapılan bir araştırmada Gaier (2005) çok yönlü bir mezun değerlendirme ölçeği kullanmış ve akademik doym, demografik özellikler ve bir mezun olarak çeşitli aktivitelere katılımı ölçmüştür. Araştırmada “mezun verme” ve “mezun katılımı” ile ilgili farklı bağımsız değişkenler analiz edilmiştir. Bu değişkenler arasında; fakültenin kalitesi, kariyer danışmanlığı ve yerleştirme, mezuniyet sonrası fakülteyle kurulan ilişkilerin yoğunluğu, fakülteye bağlılık, akademik destek sistemi, fakülte ve diğer çalışanlarla ilişkiler, mezunların akademik deneyimlerden tatmin olma düzeyi gibi değişkenler yer almaktadır.

Gaier’in (2005) gerçekleştirdiği araştırmada elde edilen sonuçlar şunu göstermektedir:

- Akademik doyumu yüksek olan mezunların üniversiteye aidiyet duyguları da yüksek olmaktadır. Böylece akademik sistemden yüksek doym elde etmiş olmak, üniversite mezun faaliyetlerine katılımı artırmaktadır.
- Akademik doymun yüksek olması, mezunun üniversiteye katkısı da artırmaktadır.
- Üniversite öğrencilerinin akademik deneyimlerinden elde ettikleri doym ile mezun verme ve mezun katılımı arasında olumlu bir ilişki vardır.
- Akademik doyumu yüksek olan mezunlar, akademik doymu yüksek olmayanlara göre kendilerini üniversiteye daha yakın hissetmektedir.

Delaney’in (2004) yaptığı bir araştırmaya göre, mezunların doym faktörlerini yordayan değişkenler; kişinin gelecekteki kariyerine hazırlığı ile ilgili doymu, yeni bilgilere sahip olma, sözel iletişim ve başkalarını anlama konusunda sahip olduğu ye-

teneklerini geliştirebilmesine dair algısıdır. Araştırmanın bir diğer sonucuna göre ise mezunlar, okul yaşantılarını değerlendirme sürecinde farklı boyutları ele almaktadırlar. Bu boyutlar, “okul yaşantısı boyunca bir arada olduğu grubun nitelikleri”, “profesyonel kariyer hazırlığının yeterliliği”, “yaşam boyu öğrenme sürecinde kapasitesini geliştirmesi” ve “başkalarıyla ilişkiler” boyutlarıdır. Araştırmanın anlamlı bir göstergesi de mezunların okula yönelik talep ve önerileridir. Bu talepler arasında, “sosyal yaşamda tatmin duygusu”, “başarı için kendini geliştirme güdüsü”, “yeni bilgiler elde etme yoluyla yeteneklerini geliştirmek” ve “daha derin bilgi sahibi olabilmek” gibi faktörler yer almaktadır. Bu talep ve faktörler aynı zamanda mezunların, mezun oldukları kurumlara yönelik beklentileri olarak da ele alınabilir. Bu bilgiler mezunların deneyimleri yoluyla sosyal, akademik ve kariyer yaşantılarını zenginleştirmeye önem verdiklerini göstermektedir. Mezunlar sosyal ilişki faktörlerine de değer vermektedirler. Kişinin kariyerine etkili bir şekilde hazırlanması, öğrenmeye devam etme isteği ve başkalarıyla iyi ilişkiler içinde olması önemli görülmektedir. Okulların yüksek düzeyde başarı gösterebilmeleri için mezunların hayatlarında etkili olan bu faktörlere dikkat etmeleri ve bu faktörler yoluyla yaşantılarını zenginleştirmeleri önemlidir. Yeni mezunlarla üniversitenin kurduğu iletişim etkisiz ise mezunlar da üniversite ile işbirliği kurmaktan kaçınmaktadırlar (Gaier, 2001).

Üniversitelerin gelişimi için gerçekleştirilen ve bu konuda bir strateji oluşturmayı amaçlayan diğer bir çalışmada, vefalı mezunların bazı üniversiteler için temel parasal yardımcı unsurlar olarak görüldüğü belirtilmektedir (McAlexander, Koenig ve Schouten, 2006). Üniversite mezunlarıyla ilgili bu deneysel çalışmada, üniversitelerin dünya çapında gelişme ve ilerlemesi için “marka” olmaları gerektiği sonucuna varılmış olması da, araştırmanın en dikkat çekici sonuçlarından birisidir. En önemlisi, bu araştırma üniversitede uygulanan programların özelliklerini web ya da broşür yoluyla tanıtmanın farkındalığı artırdığı ve bu yönde çalışmalar yapmanın yüksek öğretimde gelişmeye önemli katkı sağlayan bir özellik olduğunu ortaya koymaktadır. Üniversiteye bağlıta bulunmak, üniversitenin resmi logosunu satın almak ve bunu sergilemek gibi üniversitede verilen hizmetlerin tanıtımına yönelik çabalara ilişkin katılımlar ise, mezunların tutumlarıyla ilintilidir. Ayrıca, “kurumsal özellik” ile “mezunlara katılım olanağı sunma” arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada, mezunun mezun olduğu kuruma bağlılığı konusunda iki faktör ilişkili görülmüştür:

- Mezuniyet derecesi ve kurumun çalışma hayatına kaliteli etkisi
- Kurumun tarihi (geleneksel) özellikleri ve kurumun imajı

Bu iki faktörün daha sonraki araştırmalara kriter oluşturması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Öte yandan bir diğer önemli konu da mezunların bilgi ve tecrübelerini koçluk-mentorluk gibi sistemler üzerinden yeni mezunlarla paylaşarak model olmaları ve bilgi-beceri paylaşımında bulunmalarıdır. Trunkfield (2006), “okul başarısını yükseltmek için koçluk becerileri ve ekip başarısını geliştirme”ye yönelik mezunları kapsayan bir araştırma yapmıştır. Okulun atletizm programına yönelik olarak yapılan bu çalışmada, koçları, yöneticileri ve mezunları kapsayan üç grup oluşturulmuş, bu gruplara görüşme yöntemiyle, deneklerin karakterinin oluşumunda koçluk becerileri ve takım başarısıyla ilgili sorular sorulmuştur. Verilen yanıtlarda atletizm programının, bir takım olarak, hayat boyu öğrenme, ilişkilerin yapılması, güvenilirlik-bütünlük, rekabetçilik, sportmenlik ve vatandaşlık değerlerini anlamaya fırsat sunduğu belirtilmiştir. Nitel analiz yönteminin kullanıldığı çalışmada koçlar, okul yöneticileri ve mezun atletlerle yapılan görüşmelerle, karakterin oluşumunda koçluk uygulamalarının etkisi incelenmiştir. Sonuç olarak atletlerin yukarıda geçen değerler bağlamında ve sağlam kişilik yapılandırma süreçlerinde, koçluğu içeren atletizm programının pozitif yönde etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Brower’a (2006) göre mezunların izleme sistemine katılımı ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda kullanılan değişkenler genel olarak şunlardır:

- Öğrenci başına düşen eğitimsel ve genel bütçe
- Öğrenci başına düşen bağış miktarı
- Üye olan toplam öğrenci sayısı
- Üniversitenin yaşı

Bunlara ek olarak (a) üniversitenin popülerliği, (b) üniversitede çalışan uzman oranı, (c) bir üst sınıfa devam eden öğrenci oranı, (d) kütüphanede öğrenci başına düşen kitap sayısı ve (e) öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı gibi niteliksel değişkenler de bundan sonraki araştırmalara yol göstermesi açısından önemli faktörler arasında yer almaktadır.

Okullarda mevcut programlarının etkililiklerini değerlendirilmesi, mezun izleme çalışmalarının bir diğer verimli çıktısı olarak ele alınabilir. “Program planlama ve değerlendirilme mezun ve öğrenci verilerini kullanma” konulu bir araştırmada, yükseköğretimde akademik programın değerlendirilmesinde oluşturulan bir sistem üzerinden mezunların algılarına başvurulmuştur (Davidson-Shivers, Inpornjivit ve Sellers, 2004). Bu araştırmanın sonucuna dayalı olarak uygulanan eğitim programlarının etkililiğinin değerlendirilmesinde mezunların görüşlerinin kriter olarak kullanılabilmesi sonucuna varılmıştır.

Bunun yanı sıra mezunların, öğrenci çıktılarının değerlendirilmesine, program hedeflerine, eğitim politikalarına, yönetimin ve üniversite öğretim programının değerlendirilmesine

katkıda bulunabilecekleri, çeşitli araştırmalarda vurgulanmaktadır (Delaney, 2004; Kinnick, 1985'den akt. Delaney, 2004). Ayrıca akademinin başarısının mezunların izlenmesiyle olumlu yönde ilişkili olduğu görülmektedir.

Mezunların Yeterlilikleri

Maydew (2006) tarafından Kanada'nın Ottawa Üniversitesinde yapılan bir araştırmada genç mezunların beceri ve yeterlilikleri ile liderlik kapasiteleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada kullanılan program, genç mezunlara organizasyon içerisinde lider ve mentor olabilmeleri için sunulan yolu açıklamaktadır. Araştırmanın dikkat çeken noktası, bir mezun programının ihtiyaçlarını tanımlamış olmasıdır. Elektronik ortamda gerçekleştirilen çalışmalar ve "odak grup çalışması" yönteminin kullanılması neticesinde, katılımcıların geliştirmek istedikleri ilgi ve yeterlilik alanları belirlenmiş, programın olanakları dahilinde bu beceri ve yeterlilik alanlarını destekleyecek, mezunların organizasyon içerisinde etkili liderler olabilmelerine yardımcı olacak bir yol sunulmuştur. Mezunların iş hayatı ve teknoloji alanlarında mentorluk yapmaya gönüllülük kapasitelerinin geliştirilebilir olmasına değinen araştırma, mezunların kendilerinden sonraki kuşak için olumlu rol modeli olma potansiyeline sahip olmalarının önemini de vurgulamaktadır. Nitekim son dönemde Riemer ve ark. (2004) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, kişisel ihtiyaçların ya da hedeflerin bireysel olsun ya da olmasın gönüllü aktivitelerde belirleyici olduğu vurgulanmıştır. Çeşitli becerilere yönelik farklı yolların söz konusu olduğu program mezunlara, mentorluk kapasite ve yeteneklerini geliştirmelelerinde doğrudan faydalar sunmuştur. Programın sunduğu faydalardan bazıları şu şekilde özetlenebilir:

- Gençlerin iş ve teknoloji fırsatlarını izlemesine yönelik aktivitelerle imkan tanımış olması
- Beceri kulüplerinde gençlere yönelik mentorluk faaliyeti
- Çeşitli organizasyonlarda gönüllülük fırsatı
- Organizasyonun günlük aktivitelerinde düzenli olarak görev alan bir eleman olarak çalışma imkânı

Mezun Dernekleri

Mezunların yer aldıkları çalışma alanlarından bir tanesinin de bilgi paylaşımı amacıyla yapılan gruplar olduğu görülmektedir. Örneğin, ABD'nin psikoloji konusunda çeşitli eğitimler veren derneklerinden Psi-Chi, psikolojiden mezun olan bireylerin alandaki yetkinliklerini okulla ilişkili olarak devam ettirmeleri amacıyla kurulmuş bir topluluktur (Ferrari ve Appleby, 2006).

Ferrari ve Appleby'ya (2006) göre üniversite öğrencileri, genellikle akademik başarısı yüksek öğrencilerin yer aldığı ve

mezuniyet sonrası saygın olduğunu düşündükleri topluluklara katılmayı tercih etmektedirler. Mezunların bu tip topluluklara girebilmeleri için yüksek başarılı diğer öğrencilerle iletişim kurmak zorunda kaldıkları ve bu tip derneklere üye olabilmek için bazı standart özelliklere sahip olmaları gerektiği belirtilmektedir. Bu özellikler, üye olmak isteyenlerin kişisel profillerini çizmeleri, mezuniyet durumlarını, eğitim ve kariyer deneyimlerini belirtmeleri olarak ifade edilmektedir.

Mezun dernekleriyle ilgili çalışmalara çeşitli ülkelerden yaklaşımlara bir örnek olarak belirtmek gerekirse, Chiavacci (2005) "Üniversiteden İş Hayatına Geçişteki Dönüşüm: Çağdaş Japonya'daki Mezun Derneklerinin Değişen Rollerini" başlıklı araştırmasında, son yılların ekonomik durgunluğunun Japonya'yı birçok açıdan etkilediğine vurgu yapmaktadır. Araştırmada, Japonya'nın kendini yenilediği, eleştirdiği ve meslekî açıdan daha uygun seçimler yapabilme alternatiflerini gözden geçirdiği belirtilmektedir. Bunun bir sonucu olarak Japonya'da üniversite mezunları, iş başvurularında, eski yöntemlerden sıyrılıp, bazı yeni yöntemleri tercih etmeye başladığı görülmektedirler. Örneğin, mezunlar artık kurumsal ya da yarı kurumsal bağlantıların güvenilir olmadığını düşünmekte, kendi bireysel görüşmelerinin, test ve anket sonuçlarıyla kendilerini tanıtmaya çok daha etkili olduğuna inanmaktadırlar. Ayrıca mezunlar, kendilerini tanıyıp, ihtiyaçlarını belirleyebilmeleri koşulunda daha uygun meslekleri tercih edebildiklerini belirtmektedirler. Bu da kendilerini daha iyi ifade edebilmelerine olanak sağlamaktadır.

Diğer taraftan Cohen (2006), mezun zenci öğrenciler üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada, öğrenim görülen okul ve filantropi (kamu yararına çalışma, hayır işi) ilişkisi baz alınmıştır. Amaç, zenci öğrencilerin mezun oldukları okula karşı algılarını geliştirmektir. Araştırmada zenci okullarından katılımcıların mezun olma dereceleri ile öğrenim görülen okula dair algıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Öğrenim görülen okulun hayırseverlik açısından nasıl algılandığı ve mezunların okullarına karşı davranış ve tutumları da incelenmiştir. Hayırseverlik duygusu, üniversiteye bağlıta bulunma ile ilgili bir faktör olarak ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan anket 1,000 mezuna gönderilmiş, 219'u geri dönmüştür. Araştırmaya katılanların mezun oldukları okula ilişkin davranış değişkenleri "burslara katkıda bulunma", "plânlı ödeme yoluyla katılma" ve "aidat gibi yollarla katkıda bulunma" seçenekleri üzerinden dikkate alınmıştır. Sonuçlar, araştırmaya katılanların, öğrenim gördükleri okulun ayakta kalabilmesinin finansal destek olmaksızın mümkün olamayacağını düşündüklerini ortaya koymaktadır. Mezun derneğine aktif üye olanlar arasında düşük bağışta bulunanlar, mezun derneklerine üyeliklerini sürdürmektedirler. Gerek yüksek bağışta bulunanların gerekse düşük bağışta bulunanların birleştik-

leri ortak nokta ise, “okula yaptıkları bağışların kendi çocukları ve yakın akrabalarının öğrenimlerine yapılan bir yatırım olduğu” görüşüdür. Sonuçlar mezunların büyük çoğunluğunun burs gibi yollarla para yardımında bulunmaya daha sıcak baktıklarını, ancak aidat yoluyla katkıda bulunmak gibi katılımlarla daha az ilgilendiklerini ortaya koymaktadır. Plânlı bir ödeme konusunda ise, düşük gelirli mezunların, ödemeyi kendi isteklerine bağlı bir plân doğrultusunda gerçekleştirme eğiliminde oldukları görülmüştür.

Bir diğer araştırmada, mezunlar ve mezunların bağışta bulunmalarını etkileyen motivasyon faktörlerini incelemek amaçlanmaktadır. Kişinin öğrenim gördüğü okula bağışta bulunması konusundaki motivasyon faktörleri (a) dürtü, (b) öğrenci özellikleri, (c) mezun özellikleri ve (d) fırsatlar (okula gönüllü yapılan bağışlar ve okulun talebiyle gelen bağışlar) başlıkları altında gruplanmaktadır. Araştırma daha çok okula bağış toplamada hayırseverlik konusunu temel alarak yapılmıştır. Araştırma sonuçları, bağış konusunda en önemli faktörün, okulun talebiyle gelen bağışlar olduğunu göstermektedir. Sonuçlar, bireylerin kuruma yaptıkları yardımların daha çok, “kendilerine bağışta bulunmaları teklif edildiğinde” gerçekleştiğini göstermektedir. Ayrıca bu faktör bağışın miktarı üzerinde de etkili olmaktadır (Minnear, 2004). Bu araştırma sonucunun gösterdiği gibi mezunların finansal destek sağlama konusunda yönlendirilmeleri ve teşvik edilmeleri gereği, açıkça görülmektedir.

Mezunlar İçin Okul Danışmanlığı

Mezuniyet sonrasında kişinin okul yaşantısından ve dolayısıyla öğrenim gördüğü okuldan ayrılması, mezunlarda “hayalet kırıklığı” veya “izole edilmişlik” gibi çağrışımlara yol açabilmektedir. “Okul danışmanlığı” kavramı da, genel olarak, mezunların mezuniyet sonrası yaşadıkları bu duyguları telafi edebilmek amacıyla ortaya çıkmıştır. Mezun olmuş ve alanda çalışan danışmanlar ve okul ortamında bıraktıkları danışman eğitimcilerinin mezuniyet sonrasında işbirliklerini bu tip “iş-tişare (konsültasyon)” projeleri üzerinden sürdürmeleri büyük önem taşır. Bu tip konsültasyon grupları, yeni mezunlara destek vermeleri, onlar için danışmanlık konuları üzerinde çalışma olanağı ve problem çözmede yeni stratejiler geliştirme fırsatı sunmaları açısından da önemlidir. Profesyonel gelişim ve işbirliği için olanaklar sunan bu yenilikçi proje, okul danışmanlarını ve danışman eğitimcilerini bir araya getirir bir nitelik taşımaktadır (Thomas, 2005).

“Danışman eğitimciler” olarak adlandırılan eğitimci grubu, hem öğrencilere ihtiyaç duydukları yeteneği geliştirmede, hem de iş yaşamına başarılı bir geçiş yapmalarını sağlamada yardımcı olmaktadır. Bu tip programlar, kişinin kendi meslek alanı içinde başkalarıyla iletişime geçmenin veya başkalarına destek sağlamanın önemini vurgulamaktadır. İş yaşamına yeni atılan

bireyler, işe alıma sürecinde kendileri için destek bulma, iletişime geçme, yardımcı kaynakları bulma ve onları korumada güçlük çekmektedirler. Bu noktada “izole edilmişlik” duygusu, danışmanların ilgilerinin belirgin bir kaynağıdır (Thomas, 2005). Amerikan Okul Danışmanları Birliği (*American School Counselor Association*) kaynaklarında dile getirilen; okul danışmanlarının, meslekteki çoğu danışmanın hissettiği yabancılaşmayı azaltmak için farklı bağlantılardan ve işbirlikçi aktivitelerden yararlanabileceği önerileri de dikkate alınabilir.

Diğer taraftan, üniversite kariyer servislerinde yapılan ölçümlerin incelendiği bir araştırmada, mezun olmadan önce öğrencilerin işe yerleştirilmeleri ile kariyer servisinin bunun üzerindeki rolü arasındaki ilişki incelenmiştir. Niceliksel araştırma formatındaki bu çalışmada 1,220 kişiye ulaşılmıştır. Bu araştırmada kariyer servisinin işverenle öğrenci arasında kurduğu ilk bağlantı araştırılmış, bireylerin işlerindeki statüleri ve işte çalışma süreleri ile kariyer servisinin onları işe yerleştirmiş olması arasında ilişki bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin mezun olmadan önce işe yerleştirilmiş olmaları, ücretlerin artmasına sebep olmuş, ancak arzu ettikleri işlere yerleşememeleri sorununu gündeme getirmiştir. İşe yerleşenlerin verdiği yanıtlar incelendiğinde, ilk iş başvurusunda bulunurken işverenlerle yaptıkları konuşmalarda kendi olanaklarını kullananların sadece kendi bildikleri yöntemleri kullanarak işe yerleştikleri, kariyer servislerinden yardım alanların ise daha fazla farklı yöntem kullandıkları, tespit edilmiştir. Kariyer servisi kullananların çoğunluğu ise servislerin kendilerine çok yardımcı olduğunu ve onlara iş bulmada etkin ipuçları verdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca bir diğer dikkate değer konu da, makalede yapılan literatür araştırmasına dayalı olarak, ABD’de de bu konuda çok az çalışma yapıldığının belirtiliyor olmasıdır (Brower, 2006).

Brower (2006) araştırmasında şunları önermektedir:

- Kariyer servislerinin merkezleştirilmesi konusunda çalışılmalı ve bu servisler sadece belli öğrencilere değil, öğrencilerin tümüne hizmet verebilecek potansiyele gelmelidir. Kariyer servisleri, iş ararken daha uygun iletişim kurma yolları, etkili özgeçmiş yazma, iş arama stratejilerini geliştirme gibi konularda eğitimler vermelidir.
- Kariyer servisleri öğrencilere daha iyi hizmet verebilmek için internet bağlantılarını daha etkin hale getirmelidir. Bu şekilde öğrencilerle daha hızlı bağlantı kurup onların ihtiyaçlarına daha çabuk cevap verilebilir.
- Öğrencilerin kendileriyle ilgili daha çabuk içgörü sağlamlarına yardımcı olabilecek niteliksel araştırmalar yapılmalıdır.
- Kampüsteki kariyer merkezlerinin öğrencilerin motivasyonlarını artırıcı çalışmalarda bulunmaları gerekir. Çünkü

işe yerleştirmede, motive olmuş ve desteklenmiş öğrencilerin, bu hizmetlerden çok daha fazla yararlandıkları gözlenmiştir.

Brower (2006), mezunların desteklenmesi ile ilgili bağımsız değişkenlerin (a) eğitimsel ve genel giderler, (b) maddi bağışlar, (c) mezun kayıtları, (d) öğrenci başına düşen bağış miktarı, (e) üyelik, (f) okul harçları ve (g) kurumun yaşı, olduğunu belirtmektedir.

Diğer taraftan devlet üniversitelerinin kurumsal özellikleri açısından mezun vermeye ilişkin faktörlerini tanımlamaya yönelik gerçekleştirilen bir başka mezunlarla ilgili geliştirme çalışmasında araştırmacılara yol gösterebilecek çok sayıda önemli değişken ele alınmıştır. Araştırmada ele alınan değişkenler arasında, “mezunların demografik özellikleri”, “mezunların taleplerine ilişkin değişkenler ve stratejiler”, “mezun gazete ve yayınları ve bu konulardaki ihtiyaçları”, “fırsat ve faydalar”, “mezun birliklerine üyelik”, “yapı ve haklar”, “üniversitelerin mezunlarına verdikleri destek servisleri” gibi genel faktörler ve bunlara ait değişkenler bulunmaktadır. Bu değişkenler arasında mezun vermeye anlamlı ilişki gösteren değişkenler ise; mezun ofislerinde gönüllü çalışmaya ayrılan zaman, kalkınma çabası, mezunların sosyalleşmeleri için bir araya getirilmeleri, kurumsal yayınların ve mezunlara yönelik yayınların dağıtımı, mezun kulüplerinin ve kulüpte çalışanların düzenli ziyaretleri, mezun birlikleriyle ilgili yapılanmalar (açık üyelik durumunda aidat şeklinde planlı ödenen üyelik ücretleri), mezun derneğine yapılan yıllık ödemeler, mezun derneğine zaman içerisinde yapılan ödemeler, mezun dernekleri üyelerine yönelik seyahat programları, mezunlara yönelik yayınların abonelik ücreti, kredi kartı uygulamaları, hizmet ve fayda sağlayıcı hizmetlerin sayısı dikkate değer değişkenler olarak ele alınabilir (Brower, 2006).

Mezun Profili

Türkiye’de mezunların profiline yönelik yapılan çalışmalara baktığımızda, Ankara Üniversitesi bünyesinde mezunları izlemeyi, onların iş yaşamlarında karşılaştıkları sorunları tespit etmeyi ve bunları gidermeye yönelik önerilerini almayı amaçlayan, 10 yıllık sürelerde gerçekleştirilen ve farklı yürütücülerle sürdürülen bir araştırma dizisi dikkate çekmektedir.

- Buna göre ilk olarak 1975 yılında, Ayşegül Ataman, Zahit Dirik ve Nizamettin Koç tarafından “Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Mezunları: 1965-1975” araştırması gerçekleştirilmiştir.
- Leyla Küçükahmet (1985) yürütücülüğünde gerçekleştirilen ikinci araştırmada ise Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi’nden (EBF) 1969-1982 yılları arasında mezun olan 1,046 kişinin, hangi kurumlarda ve ne görevlerde çalıştıklarını belirlemek amaç edinilmiştir.

- Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi bünyesinde mezunları izlemeye yönelik üçüncü araştırma ise Haydar Taymaz (1995) yürütücülüğünde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın genel amacı ise; 1969-1993 yılları arasında A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi’nin lisans programından mezun olan 3,189 kişinin istihdam durumlarını ve istihdam sorunlarını ortaya koymak ve fakülte ile mezunlar arasındaki etkileşimi artırıcı önlemlerin neler olduğunu saptamaktır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, AÜ, EBF mezunlarının büyük bir çoğunluğu kamu kurumlarında çalışmaktadır. Özel kesimde çalışan mezunların oranı düşüktür. Kamu kurumlarında çalışan mezunların yarısı MEB’e bağlı kurumlarda istihdam edilmektedir. Mezunların yarısı ilk işlerini mezuniyetten altı ay sonra bulmuşlardır. Araştırmaya katılan mezunların yarısından çoğunun ilk işleri yetiştikleri alanla ilgilidir. Mezunlar, öğretim programlarının oluşturulması sırasında kurumlarla işbirliğinin sağlanamaması nedeniyle, programların uygulama boyutunda yetişme eksikliğinin olduğuna inanmaktadır. Mezunlar, çalıştıkları kurumlarda, eğitimde uzmanlık hizmetlerine önem verilmediği görüşündedirler. Eğitim bilimlerindeki uzmanlık alanlarının yasal görev tanımlarının yapılmamış olması istihdam açısından çeşitli sorunlar doğurmaktadır. Fakülte mezunlarının bir kısmı, eğitim sırasında edindikleri bilgilerin iş yaşamında sınırlı kaldığı düşüncesindedirler. Mezunlar, fakülte ile olan iletişimin yetersiz olduğunu belirtmektedirler (Taymaz, 1995). Mezunların kendi alanlarının istihdam sorunları, lisans programları hakkındaki yorumlarına dikkat vererek iyileştirme çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Araştırmanın buraya kadar olan bölümü, oluşturulabilecek bir mezun izleme sistemi (MİS) konusunda önemli ipuçlarını içermektedir. Oluşturulabilecek bir sisteme ülkemizdeki mezunların yaklaşımlarının ne olacağı sorusu zihinleri meşgul etmektedir. Araştırmanın bundan sonraki bölümünde bu soruya örnek cevap teşkil edebilmesi amacıyla Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi mezunları örneklem grubu olarak belirlenmiş ve bir anket uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada mezun izleme sisteminin bireysel ve kurumsal yararlarını vurgulamak amacıyla, yükseköğretimde mezun izleme sistemlerine ilişkin deneyimleri ortaya koyan çalışmalar incelenmiş ve bu doğrultuda ampirik bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda kurgulanan araştırma modeli betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama modeli; temelde var olan durumu betimlemeye, tasvir etmeye yönelik olan yöntemdir. Zaman zaman (sistemik gözlemlerde olduğu gibi) olayın ortaya çıkmasına yol açsalar bile, olaya ve sürece müdahale etmezler. Bu araştırmada da var olan durum ortaya konacaktır (Karasar, 2010).

Araştırma Grubu

Araştırmaya veri toplamak amacıyla oluşturulan anket, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nin web sayfası, facebook, mektup, posta, mail yoluyla toplam 962 kişiye gönderilmiştir. Anketlerden sadece 142 tanesi geri dönmüştür. Araştırmaya katılan 142 katılımcıdan 82'si kadın, 60'ı ise erkektir.

Veri Toplama Aracı ve Araştırma Süreci

Yüksek öğretimde mezunların izlenmesi konusuyla ilgili yabancı ve yerli literatür taramasının ardından, araştırma konusunun temel içerikleri tespit edilmiştir. Tespit edilen bu başlıklardan yola çıkılarak, araştırmaya katılan kişilere gönderilen anket formu, aşağıdaki gibi yapılandırılmıştır:

1. Mezunların mezun derneği ve kariyer planlama ihtiyaçlarına yönelik sorular (11 madde)
2. Okul yıllarına duydukları özleme yönelik sorular (4 madde)
3. Mezun gönüllülüğü ve mezunların yapabileceklerini araştırmaya yönelik sorular (7 madde)
4. Hocalarla iletişim ihtiyacını araştırmaya yönelik sorular (6 madde)
5. Okula bağlılığı irdeleyen sorular (4 madde)
6. Mezunların üniversiteden beklentilerini ortaya koymaya yönelik sorular (18 madde)

Anket formunun oluşturulması sürecinde, öncelikler araştırma ekibi tarafından belirlenmiş olan bu altı grubu içeren toplam 137 soruluk bir madde listesi oluşturulmuştur. Daha sonra, ortak ve aynı anlama gelebilecek maddeler elenmiş, soru grupları sadeleştirilmiş, elde edilen taslak metin uzman görüşlerine sunulmuş, gelen öneri, ekleme ve çıkartmalar neticesinde kalan 50 maddeyle ankete son hali verilmiştir.

Anket formunun gönderildiği 962 kişinin tümünün anket formlarına cevap vermemesi ve sadece 142 kişinin geri dönmüş olması sebebiyle, anket formu bir ölçeğe dönüştürmek için yeterli olan sayıya ulaşamamış, neticede, soru bazlı değerlendirme yapılmış ve form ölçeğe dönüştürülmemiştir. Anket formunun tercih kısmında yer alan beşli Likert yapısı, yorumu kolaylaştırmak açısından uçları birleştirilerek "Katılma eğilimi", "Kararsızlık eğilimi" ve "Katılmama eğilimi" şeklinde sunulmuştur.

Elde edilen verilerin, araştırmanın genel kapsamında yer alan bilgiler ışığında analizleri yapılmış ve Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi mezunlarının ihtiyaç ve beklentileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, anket uygulamaları ile ilgili istatistiksel işlemlere ve sonuçların değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Öncelikli olarak, anket formunda yer alan demografik değişkenlerle ilgili yüzde ve frekans dağılımları verilmiştir. Ardından, anket maddeleri karışık olarak hazırlanmış olmakla birlikte, yorumu kolaylaştırması açısından, yukarıda bahsi geçen ilgili konu başlıkları (mezunların mezun derneği ve kariyer planlama ihtiyaçları, okul yıllarına duydukları özlem, mezun gönüllülüğü, hocalarla iletişim ihtiyacı, okula bağlılık, mezunların üniversiteden beklentileri) altında toplanarak sunulmuştur.

Katılımcıların mezuniyet yıllarına ilişkin veriler ■ Tablo 1'de yer almaktadır.

■ **Tablo 1.** MIS anket uygulamasına katılan katılımcıların mezuniyet süreleri

Mezuniyet süresi (yıl)	F	%
1-5	82	57.7
6-10	39	27.5
11-15	10	7.0
16-20	5	3.5
21 ve üstü	6	4.2
Toplam	142	100

■ Tablo 1'de de görüldüğü gibi, anketlere katılım en fazla 1-5 yıl arası yeni mezunlardan olmuştur. Sonuçlar, 16 yıl üstü mezunların, kendi mezun oldukları fakültenin mezunlarıyla ilgili bir çalışmasına karşı daha ilgisiz davrandıklarını düşündürmektedir. Mezuniyet süresi uzadıkça mezunların üniversiteye aidiyet duygularının azaldığı düşünülebilir.

Ankete katılan mezunlar mezun oldukları alanlara göre değerlendirildiğinde, en fazla katılımın Eğitim Bilimleri mezunları oldukları görülmektedir. Alanlar ve dağılımları aşağıdaki ■ Tablo 2'de yer almaktadır.

■ **Tablo 2.** MIS anket uygulamasına katılan katılımcıların mezun oldukları alanlar

Alan	F	%
Sosyal Alanlar	13	9.2
Fen-Matematik	29	20.4
Güzel Sanatlar	2	1.4
Eğitim Bilimleri	93	65.5
Yabancı Dil	5	3.5
Toplam	35	100

Tablo 3. MIS anket uygulamasına katılan katılımcıların mezun oldukları alanlarda çalışma yüzdeleri

Mezun olunan alanda çalışma	F	%
Evet	119	83.8
Hayır	23	16.2
Toplam	142	100

Anket uygulamasına en fazla katılım eğitim bilimleri alanından mezunlar tarafından gerçekleştirirken, bunu, fen matematik alan mezunları izlemiş, en az katılım ise güzel sanatlar mezunlarından olmuştur.

■ Tablo 3’de katılımcıların mezun oldukları alanda istihdam olma yüzdeleri ■ Tablo 4’te de öğretmenlik meslek alanındaki çalışma yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 4. MIS anket uygulamasına katılan katılımcıların öğretmenlik meslek alanında çalışma yüzdeleri

Öğretmenlik yapıyor musunuz?	F	%
Evet	108	76.1
Hayır	34	23.9
Toplam	142	100

Katılımcıların %83’ü, mezun oldukları alanda çalıştıklarını bildirirken, %16’sı mezun oldukları alanın dışında mesleklerde çalışmaktadırlar. Ayrıca katılımcıların %76’sı öğretmenlik yaptıklarını belirtirken, geri kalan kısım öğretmenlik dışında mesleklerde çalışmaktadır.

■ Tablo 5’de ise, uygulanan anket yoluyla, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi mezunlarının problem-

Tablo 5. Mezun derneği ve kariyer planlama ihtiyacına yönelik soru maddelerine verilen cevaplar için çapraz tablo

Mezun derneği ve kariyer planlama ihtiyacına yönelik maddeler	Maddelere katılım eğilimi			
		Katılma eğilimi	Kararsızlık eğilimi	Katılmama eğilimi
1. Mezun olduğum üniversitede bir kariyer planlama merkezinin eksikliğini her zaman hissettim.	F	118	18	6
	%	83.1	12.7	4.2
6. Mezun üniversite ilişkisini kuracak bir mezunlar derneğinin olması gerektiğine inanıyorum.	F	122	20	0
	%	85.9	14.1	0
19. Mezunlara yönelik web sitesi oluşturulması gereklidir.	F	138	3	1
	%	97.2	2.1	0.7
21. Üniversitemde bir mezun derneği olup olmadığı hakkında bir fikrim yok.	F	108	22	12
	%	76.1	15.5	8.5
23. Her bölüm mezunlara özgü özel günler düzenlemelidir.	F	121	16	5
	%	85.2	11.3	3.5
24. Elektronik ortamda oluşturduğumuz bir mezun iletişim grubumuz var.	F	73	15	54
	%	51.4	10.6	38.0
33. Üniversitemde benimle ilgili veri tabanı oluşturacak e-posta, telefon, adres, işyeri adresi gibi herhangi bir bilgimin yer alması gerektiğini düşünüyorum.	F	132	7	3
	%	93.0	4.9	2.1
39. Mezun derneklerinin, üyelerinden sürekli para istemeleri bu tip derneklerden uzak durmama sebep oluyor.	F	64	49	29
	%	45.1	34.5	20.4
41. Eski mezunların bilgilerine ulaşmak üniversitenin kurum olarak yapması gereken bir iştir.	F	95	38	9
	%	66.9	26.8	6.3
46. Mezun dernekleri yoluyla üniversitemle bağlantının sürmesi, kendimi güvende hissetmemi sağlar.	F	65	63	14
	%	45.8	44.4	9.9
50. Mezun derneklerinin herhangi bir faydası olabileceğine inanmıyorum.	F	9	25	108
	%	6.3	17.6	76.1

leri doğrultusunda hazırlanan maddeler hakkında görüşleri değerlendirilmiştir.

Anket sorularından 11 tanesi, mezun derneği ve kariyer planlama ihtiyacına yönelik soru maddelerinden oluşmaktadır. Bu gruptaki soru maddeleri incelendiğinde, katılımcıların mezun oldukları üniversitede bir kariyer planlama merkezinin eksikliğini hissettiklerini (%83.1), üniversite ile ilişkilerini sürdürmelerini sağlayacak bir mezunlar derneğine ihtiyaç duyduklarını (%85.9) ve mezun derneklerinin faydalı olacağına inandıklarını (%76.1) göstermektedir. Ayrıca sonuçlar, mezunlarla kurulacak ilişkinin mezunlara yönelik bir web sitesi oluşturma yoluyla (%97.2) işleyebileceğini göstermektedir. Hatta katılımcılar, mezun bilgilerine ulaşmayı üniversitenin bir görevi olarak görmekteydiler (%66.9). Bu konuda dikkate değer bir sonuç da, katılımcıların %93'ünün kendileriyle ilgili veri tabanı oluşturacak e-posta, telefon, adres, işyeri adresi gibi herhangi bir bilginin mezun oldukları üniversitede bulunması gerektiğine inandıklarını ortaya koymalarıdır. Bu bölümdeki bilgiler dikkate alındığında, mezun derneklerinin üyelerinden sürekli para istemelerinin bu tip derneklere katılım konusunda katılımcılar üzerinde çekinceler yarattığı (%45.1) görülmektedir. Katılımcılar, “mezun dernekleri yoluyla üniversitemle bağlantının sürmesi, kendimi güvende hissetmemi sağlar” maddesine, %45.8 oranında evet derken, katılımcıların %44.4'ü bu konuda kararsızlığını belirtmiştir. Bu madde üzerindeki kararsızlığın, mezun dernekleri sistemine alışık olmayan mezunların, sistem ve faydaları hakkında bilgi ve yaşantı eksikliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Literatür kısmında değinildiği gibi, mezunların okul yıllarına yönelik algıları, mezun derneklerine katılım eğilimleri üzerinde etkili olmaktadır. ■ Tablo 6'da, okul yıllarına duyulan özlemi ortaya koymaya yönelik soru maddeleriyle ilgili analiz sonuçları yer almaktadır.

Katılımcıların %90'ı öğrencilik yıllarını ve bölümde geçirdiği günleri özlem ve mutlulukla hatırladıklarını belirtmekte, %54'ü üniversiteyle bağının sürmesini istediğini ifade etmektedir. Katılımcıların %56'sı kendi aralarındaki buluşma toplantılarına katılma eğilimindedir. Mezunların, mezun derneklerinin kendilerine sağladıkları faydalar konusunda bilgilenmeleri, bu konudaki katılımlarını artırıcı olabilir. Nitekim katılımcıların %72'si, mezun olduktan sonra sınıf arkadaşlarıyla ilişkilerini sürdürdüklerini belirtmektedirler.

■ Tablo 7'de ise, mezunların gönüllük bilinçleri ve yapabileceklerini ölçmeye yönelik soru maddelerinin analizini içeren tablo yer almaktadır.

Tabloda görüldüğü üzere, mezunların gönüllü katılımlarını gerektirecek faaliyetlere katılma konusunda istekli oldukları görülmektedir. Mezunlarla iletişim kurulabilmenin yolunun mezunların gönüllü çalışmasına bağlı olduğunu düşünenlerin yüzdesi %80.3, mezunlarla ilgili faaliyetlerde gönüllü çalışabileceğini belirtenlerin oranı %55.6, mezun olduğu bölüm-fakültenin fiziksel mekânlarının iyileştirmesi için organize olmaya ve yardım etmeye hazır olduğunu belirtenlerin oranı, %54.2, mezun olduğu bölümde okumakta olan öğrencilere burs imkanı sağlamak için organizasyonlarda yer almak isteyenlerin oranı ise %41.5'dir. Bu oranlar ortama bir gönüllük eğilimini çağrıştırmakla birlikte, katılımcıların %79.6'sı, eski mezunların yeni mezunlara iş imkanları sağlayabileceğine inanmakta ve %77.5'i bir mezun olarak iş hayatını, yaşadığı zorlukları ve problem çözüm yollarını derse gelip öğrencilere anlatmak konusunda istekli olduklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, mezunlarla yapılabilecek etkinliklerin planlanmasında, başlangıç aşamasında yapılması gereken faaliyetlere ışık tutar niteliktedir. Sonuçlardan anlaşıldığı üzere, mezunların bir araya getirilmesi çabalarında, birbirlerine iş imkanları

■ Tablo 6. Okul yıllarına duyulan özlemi ölçmeye yönelik soru maddelerine verilen cevaplar için çapraz tablo

Okul yıllarına duyulan özlem	Maddelere katılım eğilimi			
	Katılma eğilimi	Kararsızlık eğilimi	Katılmama eğilimi	
2. Mezun olduktan sonra sınıf arkadaşlarımla ilişkimi sürdürdüm.	F %	102 71.8	8 5.6	32 22.5
3. Bölümümde geçirdiğim günleri ve öğrencilik hayatımı özlemle ve mutlulukla hatırlıyorum.	F %	128 90.1	3 2.1	11 7.7
4. Kendi aramızda düzenlediğimiz buluşma günlerine mutlaka katılıyorum.	F %	45 31.7	17 12.0	80 56.3
9. Üniversite boyunca biriktirdiğim anılarım o kadar güzel ki üniversitemle bağımın kopmasını istemiyorum.	F %	78 54.9	43 30.3	21 14.8

Tablo 7. Mezun gönüllülüğü ve mezunların yapabilecekleri ölçmeye yönelik soru maddelerine verilen cevaplar için çapraz tablo

Mezun gönüllülüğü ve mezunların yapabilecekleri		Maddelere katılım eğilimi		
		Katılma eğilimi	Kararsızlık eğilimi	Katılmama eğilimi
5. Mezunlarla iletişim kurulabilmenin yolunun mezunların gönüllü çalışmasına bağlı olduğunu düşünüyorum.	F	114	12	16
	%	80.3	8.5	11.2
8. Mezun olduğum üniversitenin mezunlarla ilgili her türlü çalışmasında gönüllü olarak çalışmak isterim.	F	79	42	21
	%	55.6	29.6	14.8
10. Eski mezunlar yeni mezunlara yeni iş kapıları açabilir.	F	113	19	10
	%	79.6	13.4	7.0
18. Üniversite yıllarındaki arkadaşlarımla bir araya gelmemi sağlayacak organizasyonların içinde yer almak isterim.	F	122	18	2
	%	85.9	12.7	1.4
26. Mezun olduğum bölüm-fakültenin fiziksel mekânlarının iyileştirmesi için (atölye, laboratuvar, araç gereç sağlama vb.) organize olmaya ve yardım etmeye hazırım.	F	77	55	10
	%	54.2	38.7	7.0
32. Mezun olduktan sonra benimle aynı bölümde halen okumakta olan öğrencilere burs imkanı sağlamak için organizasyonlarda yer almak isterim.	F	59	43	40
	%	41.5	30.3	28.2
37. Bir mezun olarak iş hayatımı, yaşadığım zorlukları, problem çözüm yollarımı derse gelip öğrencilere anlatmak isterim.	F	110	29	3
	%	77.5	20.4	2.1

sağlayacak şekilde organize olmalarını sağlayacak bir mezun etkinliği başlatmak ve eski mezunlarla yeni mezunların iş ortamı deneyimlerini paylaşmaya yönelik organizasyonlarda bir araya gelmelerini sağlamak, katılımı artırabilir ve mezun gönüllülüğünü sağlamak için doğru bir başlangıç olabilir.

■ Tablo 8’de ise, mezunların mezun oldukları okulla bağlarını sürdürmelerinde etkili bir faktör olan, üniversite yıl-

larındaki hocalarıyla iletişim ihtiyaçlarını ölçmeye yönelik soru maddelerinin analizi yer almaktadır.

Analiz sonuçlarına göre, mezunların üniversiteyle ilişkilerini sürdürme konusunda bölümlerindeki öğretmenler önemli bir etki yaratamamakta, belli bir hocaya duydukları yakınlık önemli bir rol oynamamaktadır (%40.1). Tablo sonuçlarına göre öğrencilerin sadece %16.2’si mezun olduğu üniversite

Tablo 8. Hocalarla iletişim ihtiyacını ölçmeye yönelik soru maddelerine verilen cevaplar için çapraz tablo

Hocalarla iletişim ihtiyacı		Maddelere katılım eğilimi		
		Katılma eğilimi	Kararsızlık eğilimi	Katılmama eğilimi
7. Mezun olduktan sonra üniversiteyle bağımın sürmesi, belli bir hocaya duyduğum yakınlıktan ileri geliyor.	F	57	29	56
	%	40.1	20.4	39.5
11. Mezun olduğum fakülte ile ilişkilerimi hocalarım aracılığı ile sürdürmekteyim.	F	23	27	92
	%	16.2	19.0	64.8
13. Üniversitedeki hocalar mezunlarla ilişki kurmaya yeterince önem vermiyorlar.	F	113	21	8
	%	79.6	14.8	5.6
20. Öğrencilik hayatım boyunca hocalarımın beni fark etmediğini düşünüyorum.	F	42	25	75
	%	29.6	17.6	52.8
27. Mezun olduğum okulda şu anda diyalog kurabileceğim hiçbir hocam olmadığını düşünüyorum.	F	60	22	57
	%	43.2	15.8	41.0
31. Mezun olduğum bölüm hocalarına ulaşma çabalarımın (e-posta atmak, randevu istemek, mektup yazmak vb.) sonuçsuz kalacağını veya hiçbir cevap alamayacağımı düşünüyorum.	F	62	27	53
	%	43.7	19.0	37.3

başını bir hoca üzerinden sürdürmektedir. Katılımcıların %41'i mezun oldukları okulda diyalog kurabilecekleri bir hocalarının varlığına inandıklarını belirtmekle birlikte, %43'ü hocalarına ulaşma çabalarının sonuçsuz kalacağına inanmakta, %79.6'sı üniversitedeki hocaların mezunlarla ilişki kurmaya yeterince önem vermediklerini düşünmektedir.

Mezunlarla ilgili izleme çalışmalarında katılım oranı, mezunların mezun oldukları okula bağlılıklarıyla da doğrudan alakalıdır. ■ Tablo 9, mezunların okullarına bağlılıkları hakkında fikir edinmeye yönelik soru maddelerinin analizini ortaya koymaktadır.

Görüldüğü gibi, katılımcıların %60.6'sı kendilerini mezun oldukları üniversiteye gönülden bağlı hissetmekte, ancak %54.9'u öğrenim hayatları boyunca beklentilerine yeterince cevap verilmemesinin, üniversitelerine bağlılıklarını azalttığını düşünmektedir. Katılımcıların %54.9'u kattığı bilgi ve becerilerden dolayı kendisini üniversiteye borçlu hissettiğini belirtmektedir. Ayrıca, mezun derneklerinin gelir kaynakları arasında sayılabilecek, mezun oldukları üniversiteyi hatırlatacak objeleri satın alma isteğinin %64.8 oranında olduğu saptanmıştır. Görüldüğü gibi sonuçlar mezunların bağlılık düzeylerinin beklendiği kadar yüksek olmayıp, orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

■ Tablo 10'da ise, ileride gerçekleştirilebilecek çalışmalarda ışık tutması amacıyla, mezunların üniversiteden beklentilerini araştırmaya yönelik soru maddelerine verilen cevaplara yönelik analiz sonuçlarını içermektedir.

Toparlamak gerekirse, genel olarak bakıldığında katılımcıların mezun oldukları okula karşı olumlu duygular besledikleri (%78.9) sonucuna varılmaktadır. Katılımcıların yarısından fazlası meslek hayatlarında geldikleri yeri üniversitelere borçlu olduklarını düşünmekte, iş hayatlarındaki başarısızlık-

larını kendilerini yetiştiren üniversiteye yüklememekte (%63.4), %59'u başka bir üniversiteye nispeten bu üniversiteden mezun olmaktan memnuniyet duyduklarını belirtmektedirler. Tablodan da anlaşıldığı üzere, katılımcıların çoğunluğu (%96) mezun ve üniversitenin birbirinden karşılıklı olarak yararlanması gerektiğine inanmaktadır. Ayrıca dörtte üçü kendisine bir yararı olduğu takdirde, üniversiteyle bağlantısını sürdürmeyi düşünmektedir. Katılımcılar üniversite-mezun bağlantısının sürmesinde kaliteli eğitimin önemli bir faktör olduğuna inanmaktadırlar (%89). Ancak bu çabanın henüz öğrenci oldukları yıllarda başlaması gerektiğini düşünmektedirler (%74). Nitekim yarından fazlası mezun olduğu üniversitenin kendileriyle iletişim kurma gibi bir heyecanı olduğuna inanmamakta, dörtte üçü ise mezun oldukları üniversitenin kendilerini aramak bulmak, davet etmek, haber vermek gibi bir çabası olmasını beklemektedir. Böyle bir çabanın mezunlar tarafından ilgiyle karşılanacağı anlaşılmaktadır zira katılımcıların %89'u mezun dergisi yoluyla üniversiteyle, hocalarla, akademik gelişme ve toplantılarla ilgili bilgilendirme yapılmasının hoşlarına gideceğini belirtmekte, %80'i mezun olduğu üniversitede düzenlenen konser, tiyatro, şenlik, gibi organizasyonlara haberi olduğu takdirde katılmayı düşünmekte, tamamına yakını üniversitenin, mezunlarına haber notları, mezun dergileri, bilgilendirme e-postaları göndermesinin önemli ve faydalı olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların üçte birden fazlası için hayat şartları, iş, ev, aile hayatı koşullarının, üniversite ile ilişki kurmaya bir engel olarak görülmemektedir. Mezunların üniversitelerinden bir başka önemli beklentileri de, üniversitelerinin, mezun olduktan sonra mesleki gelişimlerini desteklemesidir (%89). Ayrıca dörtte üçü üniversitelerinin geçmiş seneler içinde ülkede faydalı işler yapmış, bilinen kimleri yetiştirdiği hakkında sağlıklı bilgileri bulunmamaktadır. Yüksek lisans ve doktora seçeneği, me-

■ **Tablo 9.** Hocalarla iletişim ihtiyacını ölçmeye yönelik soru maddelerine verilen cevaplar için çapraz tablo

Okula bağlılık	Maddelere katılım eğilimi			
		Katılma eğilimi	Kararsızlık eğilimi	Katılmama eğilimi
12. Kendimi mezun olduğum üniversiteye gönülden bağlı hissediyorum.	F	86	35	21
	%	60.6	24.6	14.8
14. Bana kattığı bilgi ve becerilerden dolayı kendimi üniversiteme borçlu hissediyorum.	F	78	42	22
	%	54.9	29.6	15.5
48. Öğrenim hayatım boyunca beklentilerime cevap verilseydi, mezun olduktan sonra kendimi üniversiteme daha bağlı hissedebilirdim.	F	76	17	49
	%	53.5	12.0	34.5
49. Mezun olduğum üniversiteyi bana hatırlatacak hatıra objeleri satın almak hoşuma gider.	F	92	40	10
	%	64.8	28.2	7.0

■ **Tablo 10.** Mezunların üniversiteden beklentilerini araştırmaya yönelik soru maddelerine verilen cevaplar için çapraz tablo

Mezunların üniversiteden beklentileri		Katılma eğilimi		
		Katılma eğilimi	Kararsızlık eğilimi	Katılmama eğilimi
15. Mezun olduktan sonra üniversitemin mesleki gelişimimi desteklemesini beklerim.	F %	125 88.7	11 7.8	6 3.5
16. “Keşke başka bir üniversitede okusaydım” diye düşünüyorum.	F %	33 23.2	26 18.3	83 58.5
17. Üniversitemle yeniden bağ kurmayı sadece yüksek lisans ya da doktora için düşünürüm.	F %	28 19.9	21 14.9	92 65.2
22. Mezun olduğum üniversiteye ait olumlu duygular <u>beslemiyorum</u> .	F %	11 7.7	19 13.4	112 78.9
25. Henüz öğrenci olduğum yıllarda okulumun benimle ileriye dönük bir ilişki kurma çabası olmasını beklerdim.	F %	105 73.9	29 20.4	8 5.6
28. Mezun olduğum üniversitenin bizimle iletişim kurma gibi bir heyecanı olduğuna <u>inanmıyorum</u> .	F %	82 57.7	50 35.2	10 7.0
29. Mezun ve üniversitenin birbirinden karşılıklı olarak yararlanması gerektiğine inanıyorum.	F %	136 95.8	6 4.2	0 0
30. Mezun olduğum üniversitenin beni aramak bulmak, davet etmek, haber vermek gibi bir çabası olmasını beklerim.	F %	108 76.1	29 20.4	5 3.5
34. İş hayatında yaşadığım başarısızlıklar, beni yetiştiren bölüme olumsuz duygular beslememe neden oluyor.	F %	32 22.5	20 14.1	90 63.4
35. Mezun olduktan sonra üniversitemin mesleki gelişim imkanları sunmasını beklerim.	F %	117 82.4	24 16.9	1 7.0
36. Üniversitenin, mezunlarına haber notları, mezun dergileri, bilgilendirme e-postaları göndermesinin önemli ve faydalı olduğunu düşünüyorum.	F %	135 95.1	5 3.5	2 1.4
38. Mezun olduğum üniversitede düzenlenen konser, tiyatro, şenlik, gibi organizasyonlara haberim olduğu takdirde katılmayı düşünürüm.	F %	113 79.6	22 15.5	7 4.9
40. Üniversitemin geçmiş seneler içinde ülkede faydalı işler yapmış, bilinen kimleri yetiştirdiği hakkında sağlıklı bir bilğim yok.	F %	107 75.4	22 15.5	13 9.2
42. Şu anda meslek hayatımda geldiğim yeri üniversiteme borçlu olduğumu <u>düşünmüyorum</u> .	F %	28 19.7	29 20.4	85 59.9
43. Mezun dergisi yoluyla üniversitemle, hocalarımla, akademik gelişme ve toplantılarla ilgili bilgilendirme yapılması hoşuma giderdi.	F %	127 89.4	14 9.9	1 7.0
44. Üniversite, kaliteli eğitim verirse öğrencinin güvenini sağlayacağını böylece mezunların üniversitelerinden kopmak istemeyeceğini düşünüyorum.	F %	127 89.4	14 9.9	1 7.0
45. Hayat şartları, iş, ev, aile o kadar zaman alıyor ki üniversitem ile ilişki kurmak lüks gibi geliyor.	F %	54 38.0	35 24.6	53 37.3
47. Bana bir yararı olduğu takdirde üniversitemle bağlantımı sürdürmeyi düşünürüm.	F %	110 77.5	16 11.3	16 11.3

zun olduktan sonra mezunla üniversite arasında yeniden bağ kurmak anlamına gelmekle birlikte, ankete katılanlardan sadece %19.9'u bu seçeneğe sıcak bakmaktadır.

Tartışma

Akademik doyumu yüksek olan mezunların üniversiteye aidiyet duyguları da yüksek olmaktadır. Böylece akademik sistemden yüksek doyum elde etmiş olmak, üniversite mezun faaliyetlerine katılımı ve katkıyı artırmaktadır. Diğer bir deyişle, akademik doyumu yüksek olan mezunlar, akademik doyumu yüksek olmayanlara göre kendilerini üniversiteye daha yakın ve ait hissetmektedir. Elde edilen sonuçlara genel olarak bakıldığında, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi mezunlarından elde edilen bilgiler ile literatürden elde edilen bilgiler birbiriyle tutarlı gözükmemektedir. Öncelikle, gönderilen anketlerden sadece 142 tanesinin geri dönmüş olması, mezunların bu tip bir uygulamaya gönülsüz davranmaları, daha başlangıç aşamasında anlamlı bulunmuştur. Mezunlarla ilgili çalışmaları içeren literatürde (Gaier, 2001 ve 2005), yukarıda belirtildiği gibi, “akademik doyumu yüksek olan mezunların üniversiteye aidiyet duygularının da yüksek olması, böylece akademik sistemden yüksek doyum elde etmiş olmanın üniversite mezun faaliyetlerine katılımı ve katkıyı artırdığı” yolundaki çıkarımın, Marmara Üniversitesi mezunları açısından da anlamlı olduğu düşünülmektedir. Akademik doyumun yüksek olmaması, mezunların bu tip bir çalışmaya motivasyonlarının eksik olmasına yol açmaktadır.

Diğer yandan, Gaier (2001 ve 2005) ve Delaney'in (2004) mezunları izlemeye yönelik araştırmalarında eğitim yaşantısının “doyum” ve “deneyim” açısından değerlendirildiğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla yükseköğretimde akademik programların değerlendirilmesinde mezun algılarının önemli olduğu belirtilebilir. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi mezunlarının büyük çoğunluğunun üniversite yıllarına ait yaşantısal deneyimlerine karşı olumlu duygular içerisinde oldukları gözlenmekte ancak mezunlarla ilgili faaliyetlere gönüllü katılımlarının yeterli düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır. Araştırma sonuçlarının vurguladığı mezun algılarına yönelik dikkate değer bir başka durum ise, mezunların üniversitedeki hocaların mezunlarla ilişki kurmaya yeterince önem vermediklerini düşündükleri yönündedir. Bu konuda özellikle son sınıfta okuyan öğrencilerle hocalar arasında ileriye yönelik kurulacak bağlara yönelik çabaların önemli olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca mezunların kendilerinden sonraki kuşak için olumlu rol modeli olma potansiyeline sahip oldukları gerçeğinden yola çıkılarak, mezunların iş hayatı ve teknoloji alanlarında mentorluk yapmaya gönüllülük kapasitelerinden faydalanıla-

bileceği de düşünülebilir. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi mezunlarından elde edilen sonuçlar bu konudaki çabaların, daha ziyade mezunların birbirlerine iş olanakları sağlamaları ve iş deneyimlerini birbirleriyle paylaşmaları üzerine odaklanmanın daha verimli sonuçlar getireceğini gösterir niteliktedir. Mezunlar mezun oldukları üniversitenin mezuniyet sonrası mesleki gelişimlerini destekleyici organizasyon ve eğitim imkânlarına sıcak bakmaktadırlar. Ancak bu beklentileri kendilerinin diğerlerine mentorluk yapmasından çok üniversitenin mesleki gelişimlerini destekleyici organizasyonlarına katılım olarak görülmektedir.

Literatürde yer alan bir diğer önemli bilgi, mezunların, okula finansal destek sağlama konusunda yönlendirilmeleri gereğinin de bir sonuç olarak ortaya çıkmasıdır (McAlexander, Koenig ve Schouten, 2006; Brower, 2006; Minnear, 2006). Ancak Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi mezunlarıyla yapılan anket çalışması sonuçları, katılımcıların yarıya yakınının mezun derneklerinin mezunlardan para toplamaya yönelik taleplerinden rahatsızlık duyduklarını göstermektedir. Dolayısıyla mezunlarla kurulacak irtibatlarda bu konunun dikkate alınması, çağrılara cevap veren gönüllüleri kaybetmemek açısından önemlidir. Başka üniversite veya fakültelerin mezunlarının para konusunda daha fazla gönüllü oldukları veya bu konu hakkında sıkıntı duymadıkları düşünülebilir ancak bu ankete katılımın eğitim fakültesi mezunları tarafından gerçekleştirildiği ve durumlarını kamu maaşlarına istinaden değerlendirdikleri dikkate alınmalıdır.

Çeşitli kaynakların ortaya koyduğu bir diğer önemli sonuç, mezunlarla ilişkileri güçlendirmek ve olumlu bir etkileşim sağlamak amacıyla, danışma kurullarının oluşturulması gerektiği bilgisidir (Thomas, 2005; Chiavacci, 2005; Brower, 2006; Cohen, 2006). Yabancı örneklerdeki uygulamalardan da görüldüğü gibi, mezun dernekleri, mezunların koordinasyonunu sağlayan önemli birimler olarak ortaya çıkmış durumdadır. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi mezunlarından elde edilen bilgiler, mezunların bir mezun izleme sistemine ve mezun derneğine ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Öğrenciler bir kariyer planlama merkezine ve üniversite ile ilişkilerini sürdürmelerini sağlayacak bir mezunlar derneğine ihtiyaç duymaktadırlar. Hatta araştırma sonuçları, mezunlarla irtibat kurma yolunda yol gösterici nitelikte bazı bulgulara sahiptir. Katılımcıların tamamına yakını, özellikle web üzerinden katılıma sıcak baktıklarını göstermektedirler. Sonuçlara göre mezunların büyük çoğunluğu, mezun dergisi, haber notları, bilgilendirme e-postaları gibi irtibat sistemlerine, üniversitede düzenlenen konser, tiyatro, şenlik, gibi organizasyonlara katılmaya isteklidirler.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, gerek literatürden (Brower, 2006; Thomas, 2005; Taymaz, 1995; Küçükahmet, 1985) gerekse de Marmara Üniversitesi'nden elde edilen bulgular, genelde üniversitelerin ve özelde Eğitim Fakültelerinin bir Mezun İzleme Sistemi'ne sahip olmalarının, iş yaşamının ve sosyal yaşamın bugünkü küresel iklimi bağlamında önemli bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Sonuçlar, günümüz şartları içerisinde üniversitelerin, eğitim fonksiyonlarının yanı sıra, mezunlarına yönelik destek ve eğitim sağlamak gibi yeni ve önemli bir fonksiyona daha sahip olduklarını vurgulamaktadır. Globalleşen dünyada uluslararası bağlamda bir yer edinmek isteyen üniversitelerin mezunlarına yönelik profesyonel yapılanmalar içerisinde olmaları, bir yandan mezunlarına yönelik yeni imkân ve deneyimler sunarken diğer yandan mezun potansiyelinden faydalanmaları, kurulacak olan mezun izleme sistemlerinin temel faktörünü oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra mezunların, öğrenci çıktılarının değerlendirilmesine, program hedeflerine, eğitim politikalarına, yönetimin ve üniversite öğretim programının değerlendirilmesine katkıda bulunabileceklerini de bir sonuç olarak ifade etmek gerekir. Mezunlardan elde edilen bulgular ışığında, mezunlar derneğine ihtiyaç duyulması, mezunlara yönelik web sitesinin oluşturulması, mezunlara özgü özel günlerin düzenlenmesi ve üniversitede mezunlara rahatlıkla ulaşmayı sağlayacak iletişim bilgilerinin yer alması gibi hususlar ön plana çıkmıştır. Bu bağlamda mezun dernek ve faaliyetlerine katılımların desteklenmesi önemli görülmektedir. Mezunların, mezun derneklerinin kendilerine sağladıkları faydalar konusunda bilgilencilmelerinin, bu konudaki katılımlarını artırıcı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca mezun olunduktan sonra üniversitenin mesleki gelişimi desteklemesi, mezun ve üniversitenin birbirinden karşılıklı olarak yararlanması, üniversitenin, mezunlarına haber notları, mezun dergileri, bilgilendirme e-postaları göndermesi ve üniversitede verilen eğitimin kalitesi de mezunların beklentileri arasında yer almaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında varılan hükümler, mezunları izlemeye yönelik olarak aşağıdaki önerilere yol açmıştır:

- Üniversitede her düzeyde görev yapanların, mezunların üniversite ile ilişkilerinin ne denli verimli ve yararlı olacağı konusunda farkındalık (bilinç) düzeylerinin artırılması gereklidir. Öğrenciler mezun olduktan sonra üniversite ile ilişkilerinin biteceğini düşünmektedir; çeşitli işbirlikleri oluşturulabileceğinin ve bunun iki yönlü yararlı olacağına bilincinde değildirler. Üniversite yöneticileri ve öğretim elemanları da şu an ki öğrencileriyle, mezun olduktan sonra çeşitli konularda işbirliği yapabilecekleri bir paydaş (birim) olabilecekleri bilincini kazanmalıdırlar. Öncelikle mezunlar derneğinin kurularak tüm mezunların ve öğren-

cilerin bilgilerinin kayıt altına alınması ve sürekli güncellenmesi; işbirliği için iyi bir başlangıç oluşturabilir. Mezunlar, mezuniyetten sonraki kimlik ihtiyaçlarını, mezun gruplarının yaptığı aktiviteler ile giderebilir. Üniversite yönetimi ise üniversitenin ihtiyaçları için, karşılıklı beklentileri gözeterek mezunlardan yararlanabilir.

- Lisans ve lisansüstü öğrencilerine, öğrenimleri sırasında aldıkları eğitimden doyum sağlamalarını, üniversitenin hizmetine saygı duymalarını ve üniversiteye ait olma duygularını geliştirmeyi sağlayacak, akademik, sosyal ve kültürel nitelikli hizmet sunmak gerekmektedir. Bu yolla mezunların üniversiteleri ile duygusal bağı devam etmekte ve üniversite ile iletişim kurmakta istekli davranabilmektedirler.
- Tören ve kutlamalar yeni mezunların, önceki mezunlar ile bir bağ kurmalarını ve üniversite için sorumluluk duymalarını sağlayabilir.
- Mezunlar; yeni öğrencilerin işe yerleştirilmesi, lisans üstü programların potansiyel öğrencileri olmaları, misafir konuşmacı, kariyer günleri program düzenleyicisi, bağış yapmaları, sponsorlarla bağ kurmaları, yeni mezunlara gönüllü mentorluk hizmeti ve staj imkanı vermeleri, öğrencilere burs sağlamaları, eğitim programlarını geliştirici yorum yapmaları, iş dünyası için bilgi, beceri gereklerini anlatan sementler düzenlemeleri vb. bakımdan değerlendirilmelidir.

Kaynaklar

- Brower, D. R. (2006). *Factors that relate to alumni giving at public master's colleges and universities*. Unpublished dissertation, University of Virginia, Charlottesville, VA, USA.
- Cohen, R. T. (2006). *Black college alumni giving: a study of the perceptions, attitudes, and giving behaviors of alumni donors at selected historically black colleges*. Unpublished dissertation, Peabody College of Vanderbilt University, Nashville, TN, USA.
- Chiavacci, D. (2005). Transition from university to work under transformation: The changing role of institutional and alumni networks in contemporary Japan. *Social Science Japan Journal*, 8(1), 19-41.
- Davidson-Shivers, G. V., Inporjivit, K., and Sellers, K. (2004). Using alumni and student databases for program evaluation and planning. *College Student Journal*, 38(4), 510-520.
- Delaney, A. M. (2004). Ideas to enhance higher education's impact on graduates' lives: Alumni recommendations. *Tertiary Education and Management*, 10(2), 89-105.
- Ferrari, J. F., and Appleby, D. C. (2006). Psi Chi alumni: A national survey of psychology honor society graduates. *College Student Journal*, 40(2), 457-466.
- Gaier, S. E. (2001). *Increasing alumni involvement and alumni financial support through a student alumni association*. Unpublished dissertation, Purdue University, West Lafayette, IN, USA.
- Gaier, S. E. (2005). Alumni satisfaction with their undergraduate academic experience and the impact on alumni giving and participation. *International Journal of Educational Advancement*, 5(4), 279-288.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

- Küçükahmet, L. (1985). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunları İzleme Araştırması*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 145.
- Maydew, K. A. (2006). *Building leadership capacity amongst the youth alumni of skills/competences Canada*. Unpublished dissertation, Royal Roads University, Victoria, BC, Canada.
- McAlexander, J. H, Koenig, H. F., and Schouten, J. W. (2006). Building relationships of brand community in higher education: A strategic framework for university advancement. *International Journal of Educational Advancement*, 6(2), 107-118.
- Minnear, C. R. (2006). *Donor motivations in higher education: The impact of incentives, involvement and opportunity on alumni giving*. Unpublished dissertation, University of Louisville, Louisville, KY, USA.
- Riemer, H. A., Dorsch, K. D., Hoerber, L., Paskevich, D. M., and Chelladurai, P. (2004). *Motivations for volunteering with youth-oriented programs*. Toronto, Ontario: Canadian Centre for Philanthropy.
- Taymaz, H. (1995). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunları İzleme Araştırması - 3*. Ankara: Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 178.
- Thomas, S. R. (2005). The school counselor alumni peer consultation group. *Counselor Education and Supervision*, 45(1), 16-29.
- Trunkfield, R. (2006). *Character-building practices that will enhance coaching and team success*. Unpublished dissertation, Royal Roads University, Victoria, BC, Canada.
- Yükseköğretim Kurulu (2007). *Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi*. Ankara: YÖK Yayınları.